

Практичне заняття № 2. РІДКІ ДОЗОВАНІ ЛІКАРСЬКІ ФОРМИ

I. Самостійна робота

Контрольні питання

1. Загальна характеристика настоїв і відварів. Відмінності у приготуванні. Правила розрахунку дози й прописування. Поняття про лікарський збір.
2. Загальні правила пропису галенових форм (настоянок, рідких екстрактів).
3. Загальна характеристика настоянок. Відмінність від настоїв. Прості та складні настоянки. Правила виписування, спосіб дозування.
4. Загальна характеристика екстрактів. Види екстрактів. Правила виписування рідких екстрактів, спосіб дозування.
5. Новогаленові препарати. Відмінність від галенових препаратів.
6. Мікстури, їх характеристика та склад. Правила розрахунку і прописування. Настояї, відвари, настоянки, сиропи, слиз як складові інгредієнти мікстур.
7. Розчини для прийому всередину. Правила розрахунку і виписування магістральних і офіцинальних розчинів. Особливості прописів спиртових і масляних розчинів.
8. Поняття про краплі для прийому всередину, як різновид розчинів для прийому всередину. Офіцинальні і магістральні прописи. Правила розрахунку.
9. Суспензії для прийому всередину. Характеристика і відмінності від розчинів. Правила прописування.
10. Аерозолі дозовані. Характеристика і правила виписування.
11. Загальна характеристика і вимоги, що висувають до лікарських форм для ін'єкцій. Форми випуску (ампули, флакони, шприц-тюбики), переваги і недоліки. Розчинники, які використовуються для приготування розчинів для ін'єкцій. Правила прописування офіцинальних лікарських форм для ін'єкцій (розчинів, суспензій, порошків). Особливості прописів магістральних форм для ін'єкцій. Особливості введення водних, спиртових та масляних розчинів.
12. Особливості прописування патентованих і новогаленових дозованих розчинів.

Перелік практичних робіт. Виписати рецепти:

- 1) Настій листя м'яти (*folium Menthae piperitae*), РД — 0,05. По 1 столовій ложці 4 рази на день протягом 3 днів.
- 2) Відвар кори дуба (*cortex Quercus*), РД — 1,0. По 1 столовій ложці 4 рази на добу перед їжею протягом 3 днів.
- 3) 30 мл настоянки звіробою (*Hypericum*).
- 4) Суміш настоянок конвалії (*Convallaria*) і валеріани (*Valeriana*), РД — 10 крапель кожної.
- 5) Рідкий екстракт жостеру (*Frangula*), РД — 30 крапель.
- 6) 15 мл лантозиду (*Lantosidum*).
- 7) Мікстура з натрію броміду (*Natrii bromidum*), РД — 0,1 і кофеїну-натрію бензоату (*Coffeini — natrii benzoas*), РД — 0,05. По 1 столовій ложці 4 рази на день.

- 8) Мікстура з настоєю трави горицвіту (*herba Adonidis vernalis*), РД — 0,5, натрію броміду (*Natrii bromidum*), РД — 0,5, кодеїну фосфату (*Codeini phosphas*), РД — 0,015. По 1 столовій ложці 3 рази на день.
- 9) Мікстура з настоєю кореня валеріани (*radix Valerianae*), РД — 0,75, настоянки конвалії (*Convallaria*), РД — 10 крапель, натрію броміду (*Natrii bromidum*), РД — 0,3. По 1 столовій ложці 3 рази на день.
- 10) 200 мл 10 % розчину кальцію хлориду (*Calcii chloridum*). По 1 столовій ложці 3 рази на день. Розрахувати РД кальцію хлориду.
- 11) Діонін (*Dioninum*) краплі для вживання, РД — 0,01. По 20 крапель 3 рази в день протягом 10 днів. Виписати розгорнутим і скороченим прописом.
- 12) 10 мл 5 % спиртового р-ну йоду. По 5 крапель на молоці 2 рази на добу після їжі протягом 30 днів.
- 13) Суспензія «Маалокс» (*Maalox*), флакон 250 мл. По 1 столовій ложці 4 рази на день.
- 14) Аерозоль «Беротек» (*Berotek*), балон 15 мл. Одна інгаляція 3 рази на день.
- 15) 10 ампул, що містять по 1 мл 0,1 % р-ну атропіну сульфату (*Atropini sulfas*), вводити по 1 мл п/ш. Розрахувати РД препарату.
- 16) 10 флаконів, що містять по 500000 ОД стрептоміцину сульфату (*Streptomycini sulfas*). Призначити по 500000 ОД в/м 2 рази на день, заздалегідь розчинивши вміст флакону в 2 мл 0,25 % стерильного розчину новокаїну.
- 17) 500 мл стерильного ізотонічного р-ну натрію хлориду (*Natrii chloridum*). Призначити 500 мл/крапельно.
- 18) 10 ампул, що містять по 1 мл 1 % масляного р-ну прогестерону (*Progesteronum*). Вводити по 1 мл в/м.
- 19) 6 флаконів, що містять по 5 мл 2,5 % суспензії гідрокортизону ацетату (*Hydrocortisoni acetatas*). Вводити в порожнину ураженого суглоба по 3 мл 1 раз на тиждень.

Завдання для самоконтролю. Дайте відповідь на такі питання:

1. Що належить до рідких дозованих лікарських форм?
2. Що таке настої та відвари? У чому їх відмінність? Правила їх приготування і дозування для дорослих та дітей.
3. Як виписувати настої та відвари?
4. Що відносять до галенових препаратів? У чому їх відмінність від настоїв і відварів? За якими правилами їх виписують і як дозують?
5. Чим відрізняються новогаленові препарати від галенових? Згідно з якими правилами їх виписують і як дозують?
6. Що таке мікстури? За якими правилами їх прописують і як дозують?
7. Які правила виписування розчинів і крапель для прийому всередину? Чи є особливості при виписуванні масляних і спиртових розчинів, а також патентованих розчинів?
8. Як розрахувати концентрацію розчину з разової дози препарату в сухому вигляді і навпаки?
9. Які особливості виписування суспензій, емульсій для прийому всередину, аерозолів для інгаляцій?

10. Що належить до лікарських форм для ін'єкцій? Які вимоги до них висувають? Які правила їх виписування?

11. Які особливості виписування лікарських форм для ін'єкцій у флаконах?

12. Які особливості виписування органопрепаратів, що дозуються біологічними одиницями дії?

13. Які особливості виписування магістральних лікарських форм для ін'єкцій?

II. Аудиторна робота

1. Ознайомитися з колекцією препаратів у рідких дозованих лікарських формах.

2. Виписати рецепти:

- 1) Настій листя мучниці (*folium Uvae ursi*), РД— 0,8. По 1 столовій ложці 3 рази на день.
- 2) Відвар кореня істоду (*radix Polygalae*), РД — 1,5. По 1 столовій ложці 3 рази на день.
- 3) Настоянка беладони (красавки) (*Belladonna*), РД — 10 крапель.
- 4) Екстракт глоду (*Grataegus*) рідкий. По 20 крапель 3 рази на день.
- 5) 15 мл адонізиду (*Adonisidum*).
- 6) 25 мл складної настоянки, що складається з 1 частини настоянки беладони (красавки) (*Belladonna*), 4 частин настоянки конвалії (*Convallaria*) і настоянки валеріани (*Valeriana*) порівну.
- 7) Мікстура, що містить пепсин (*Pepsinum*), РД — 0,5 і кислоту хлористоводневу розведену (*Acidum hydrochloricum dilutum*), РД — 10 крапель. По 1 столовій ложці 3 рази на день перед їдою.
- 8) Мікстура, що містить настій кореня валеріани (*radix Valerianae*), РД — 0,5, із додаванням натрію броміду (*Natrii bromidum*), РД — 0,3. По 1 столовій ложці 3 рази на день.
- 9) Мікстура дорослому і дитині 6 років, приготована на відварі кореня алтею (*radix Althaeae*), РД — 0,5, що містить натрію гідрокарбонат (*Natrii hydrocarbonas*), РД — 0,3. По 1 ложці 3 рази на день.
- 10) Мікстура Кватера (*Quatera*), 200 мл по 1 столовій ложці 3 рази на день.
- 11) 180 мл 33 % розчину магнію сульфату (*Magnii sulfas*). По 1 столовій ложці 3 рази на день.
- 12) 10 мл 1 % спиртового розчину нітрогліцерину (*Nitroglycerinum*). По 2 краплі на цукор під язик.
- 13) 5 мл 0,125 % масляного розчину ергокальциферолу (*Ergocalciferolum*). По 2 краплі двічі на день.
- 14) 30 мл корвалолу (*Corvalolum*). По 30 крапель на прийом.
- 15) 250 мл 5 % суспензії салазопіридазину (*Salazopyridazinum*). Вводити у вигляді клізми 20 мл на ніч.
- 16) Аерозоль «Іпрадол» (*Ipradol*), балон 15 мл. По 2 інгаляції 5 разів на день.
- 17) 10 ампул 24 % розчину амінофіліну (*Aminophyllinum*) по 1 мл. По 1 мл внутрішньом'язово 2 рази на день. Розрахувати кількість сухої речовини, необхідної для створення цієї концентрації р-ну.

- 18) 10 ампул, що містять гепарин (Heparinum) по 5 мл (1 мл — 5000 ЕД). По 5000 ОД п/ш в ділянку живота 1 раз на день.
- 19) 30 флаконів, що містять по 1 000 000 ОД бензилпеніциліну натрієвої солі (Benzylpenicillinum - natrium). По 1 000 000 ОД в/м 6 разів на день, заздалегідь розчинивши вміст флакона в 2 мл 1 % розчину лідокаїну гідрохлориду.
- 20) 10 флаконів, що містять по 0,1 г лідази (Lydasum). По 0,1 г п/ш в ділянку рубця, заздалегідь розчинивши вміст флакона в 2 мл 1 % розчину лідокаїну гідрохлориду.
- 21) 800 мл 5 % стерильного розчину глюкози (Glucosum). Для маніпуляційної.
- 22) 10 ампул, що містять 1 мл суспензії зимозану (Zymosanum). По 1 мл в/м через день.
- 23) Платифіліну гідротартрат (Platyphyllini hydrotartras), РД — 0,005 в порошках, пігулках, краплях для прийому всередину, 0,2 % розчині для п/ш ін'єкцій (ампули по 1 мл).

Список літератури:

1. Фармакологія : підручник для студ. медичних та стоматологічних ф-тів вищих мед. навч. закладів України : вид. 4-е виправ. та переробл. / [І.С.Чекман, В.М. Бобирьов, В.Й. Кресюн та ін.]. – Вінниця : Нова книга, 2020. – 472 с.
2. Фармакологія : підручник для студ. медичних ф-тів вищих мед. навч. закладів України : вид. 4-е виправ. та переробл. / [Чекман І.С., Горчакова Н.О., Казак Л.І. [та ін.]; за ред. проф. І. С. Чекмана]. – Вінниця : Нова книга, 2017. – 784 с.
3. Лікарська рецептура зі загальною фармакологією : навч. посібник : 2-ге вид., переробл. і доповн. / [В.Й. Кресюн, В.В. Годован]. – Одеса : Одес. нац. мед. ун-т, 2017. – 280 с.
4. Фармакологія в рисунках і схемах : навч. посібник / В. В. Годован ; [за ред. В. Й. Кресюна] ; Одес. нац. мед. ун-т. - Вінниця : Нова Книга, 2019. - 462 с.